

הלכות שבת סימן תו תז תח

באר הגולה ערב

ג טור בשם ר"ח
ד שם בשם אב"י
הרא"ש

א מדברי תוספות
בפסק דין מהלכות
שבת משנה ד' ראש
השנה כ"ג וזכרון
בפירושין
ב משנה ערובין מ"ד
ובאוקמא
שימי ג שם במשנה
ובתני כרי אוקמא
הא דרב ונא דרב
נחפון שם בגמרא
מ"ה, הרא"ש שם
ורמב"ם פסק דין
מהלכות שבת

א פשוט בקצה
מקומות ובפרק ד'
ובפרק ב' ערובין.
ועין בסימן חטו
שדוקא לדידיה
מערבין ב' מקומות
בפסק דין מהלכות
ערובין

לו ארבע אמות; ואם נתרחק מהרים ונכנס בתחומו, כאלו לא יצא. ואם יצא לדעת, (ח) אין לו (ז) תקנה. זה שאמרנו בהצטרף לנקביו, י"ש אומרים אפילו לקטנים, וי"ש אומרים (ט) דוקא לגדולים:

תז מי הם שיכולין לילך חוץ לתחום, ובו ג' סעיפים:

א *מי שיצא חוץ לתחום ברשות, כגון חכמה הבאה לילד (א) וכיוצא בזה, יש לה אלפים אמה (ב) לכל רוח (ג) באותו מקום שהגיע לו, ואם הגיע לעיר (ד) הרי הוא כאנשי העיר ויש לו אלפים לכל רוח חוץ לעיר (ה) (ועין לעיל סוף סימן רמח): ב ביהה יוצא ברשות והוא הולך בדרך ואמר לו כבר נעשית המצוה שיצאת לעשות, יש לו (ו) ממקומו אלפים אמה לכל רוח. ואם היה מקצת התחום שיצא ממנו ברשות מבלע בתוך אלפים אמה שיש לו ממקומו, הרי זה חוזר למקומו (ז) וכאלו לא יצא: ג יכל היוצאים להציל נפשות ישראל מיד עובדי-כוכבים (א) מן הנהר או מן המפלת, יש להם אלפים אמה לכל רוח ממקום שהצילו בו. ואם היתה (ח) יד העובדי-כוכבים תקיפה והיו מפחדים לשבת במקום שהצילו, הרי אלו (ט) חוזרים בשבת למקומם (י) ובבלייזנים:

הלכות ערובי תחומין

תח דין הנחת הערוב וקניית השביתה, ובו ד' סעיפים:

א (א) * (מתר לערב ערובי תחומין ולקנות שביתה סוף התחום. ולכן) כמי

באר היטב

מ"א: (ז) תקנה. פורש, שאף שקא לתחומו אין לו אלא ד"א כמ"ש סימן תה ס"ח, אבל מ"מ יכול לילך למקום צנוע לפנות. ואם

משנה ברורה

(ג) כאלו שבת בה בין-השמשות, דכל העיר לו כארבע אמות: (ה) ועין לעיל סוף סימן רמח. מענין יוצא בערב-שבת לדיבר-מצוה, ועין שם במשנה ברורה סעיף-קטן לב מה שכתבנו בענין זה: ב (ו) ממקומו. שהגידו לו זה: (ז) וכאלו לא יצא. דיש לו אלפים אמה סביב ביתו כבתחלה. ומשמע מלשון השלח-צרוף (ז) דאם שב לתחומו, שוב מקפיד האלפים הנדשים שנתנו לו חכמים, וכן נראה (ס) מהפוסקים: ג (ח) יד הכותים תקיפה. רוצה לומר, אף שהצילו (ו) הישראל בפעם זה, אבל יד העובדי-גלולים תקיפה ומפחדים לשבת בשדה: (ט) חוזרים בשבת למקומם. אף שהוא יותר מן אלפים: (י) ובבלייזנים. וזה מתר אף בשני ישראל תקיפה, דאם היה מקומם בתוך אלפים מתר לחזור בבלייזנים, דאם יסלקו הפלייזן מהם יש לירא שקא ירדפו האויבים אחריהם, כמבאר בש"ס ב"ח ואליה רבה):

א (א) וכיוצא בזה. דבר שמותר לצאת בשביליו, כגון שארי ענין פקודת-נפש, וכדלקמה בסעיף ג, וכן היוצא בשביל עדות לקדוש החדש בזמן שקדשו על-פי ראה [גמרא]: (ב) לכל רוח. ואם היו מבליעין אלפים אלו בתוך תחומם שיצא בשביל ענין דבר-מצוה הריא הגיע לעיר, אבל אם רק האלפים שנתנו לו חכמים מסביב היו מבליעין בתוך העיר, אין לו להלך בתוך העיר: (ג) באותו מקום. אף לאחר (ז) שכבר עשה המצוה הריא: דהתקינו לו זה, דאם לא יהיה נראה לזו ממקומו ימנע עצמו שלא לצאת עוד: (ד) הרי הוא כאנשי העיר. דעשאוהו

שער הציור

(ד) מגן-אברהם: (ה) הגר"י, וכן נוטה גס"פ דעת הגר"א: (ב) אלהי רבה מלקטן סעיף ב והוא הדין הכא ונראה פשוט דאם עוד צריך לצאת משם בשביל המצוה מתר לחזור לאותו המקום. וכתב עוד, דהוא הדין אם התירוהו עובדי-גלולים לתחומו או שהיה צריך לפנס לתחומו משום שהצטרף לנקביו, הרי הוא נמי כאלו לא יצא, וכהיא דלעיל בסימן תה לענין יצא באנס, וכל-שכן בזה דברשות: (ז) פן מוכח במשנה דראש-השנה: (א) מגיד משנה, ומשמע דאף באינה מקפת מחיצות פניו דחשבונו לו כאנשי העיר. ודע עוד, דדינא דשלחן-צרוף דהעיר אינה נחשבת לו בחשבון אלפים הוא עד תשלום מות אלפים שלו, וכהיא דלקטן סימן תח, פן מוכח במבאר הגר"א, וטעמו פשוט, דלא צריך מתחום ביתו שלא יצא מפנו כלל: (ז) דכל-זמן שלא שב לתחומו מסתברא דאין לכפו לחזור לתחומו ויכול לילך האלפים שנתנו לו חכמים מסביב היו מבליעין בתוך העיר, אין לו להלך בתוך העיר: (ס) אלא ומבנה יתום שהביא האליה רבה אין ראה מוכרת, עין שם: (ס) רבנו יונתן וריטב"א ורבנו יתום. ואף דלשון אחרון של רש"י מוכח דלרב שימי דפסקין קותה יש לו גס"פ האלפים הנדשים, נקט לעקר כלשון ראשון שרש"י בעצמו הסכים לו, ולשון הראשון אין לו אלא אלפים של צד ביתו, ממה שכתב רש"י וזכרי הוא כבתחלה, עין שם, ומה דהקשה אב"י מפערה אין ראה הספ זה, כמו שכתבו המפרשים: (ו) כך צריך לפרש דברי השלחן ערוך הסתפק מלשון הרמב"ם. ועין בבאליה רבה:

הַלְכוּת עֲרוּבֵי תְּחוּמֵינִי סִימָן תח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק א]

דְּלִכְתָּחֲלָה דְּקָא לְדַבְרֵי מְצוּהָ⁽²⁾.

ובטעם דעה זו נאמרו שלש שיטות באחרונים: האבן העזר (עירובין נא, ב) כתב, שכיון ששבת באויר מחיצות העיר בין השמשות, נחשבת עבורו כל העיר כד' אמות, וכמבואר בשו"ע לעיל סי' תה ס"ו.

החיי אדם (כלל עז ס"ג) כתב, שאם יצטרך ללון חוץ לביתו בסמוך לחומה אין זה דרכי נועם, ולכן תיקנו חכמים שכל העיר תהיה עבורו כד' אמות. [ולטעם זה יש להקל גם אם לא היה בעירו בין השמשות, אולם השע"ח (ס"ק יא) כתב שאין להקל בזה].

והחזו"א (או"ח סי' קט ס"ק טז) כתב, שיתכן שדוקא אחר שלן בביתו נעשית לו כל העיר כד' אמות ומותר לו להלך את כולה, אבל קודם לכן באמת אינו רשאי לילך במקום שהוא מחוץ לתחום עירובו.

ג. הרמב"ם (פ"ו מהל' עירובין ה"ב) והשו"ע (כאן) פסקו, שאם הניח את עירובו בריחוק אלפיים אמה מביתו הפסיד את כל העיר. ונחלקו האחרונים בביאור דבריהם, העולת שבת (ס"ק א) ביאר, שכונתם לומר שהעירוב מועיל דוקא אם ביתו אינו רחוק יותר מאלפיים אמה מעירובו, אבל כשהעירוב רחוק מביתו אינו מועיל כלל [והיינו כשיטת הרשב"א והראב"ן], וכדי שיועיל העירוב צריך שישנה בבין השמשות סמוך לחומת העיר בתוך אלפיים אמה לעירובו. מאידך המג"א (ס"ק א) כתב, שדעת הרמב"ם והשו"ע שמועיל העירוב גם אם ביתו רחוק יותר מאלפיים אמה מעירובו. ונתן טעם לדבר, כיון שכל החיסרון בנתגלגל עירובו חוץ לתחום הוא מחמת שאינו יכול להגיע לעירובו בבין השמשות, וכאן הרי יכול להגיע לעירובו כיון שהוא תוך אלפיים אמה לעירו.

והרמ"א (כאן) פסק כדעת הטור, שאם לן בעירו מועיל עירובו אף שהעירוב רחוק מביתו הרבה, כל שיש מעירובו לעיר פחות מאלפיים אמה, ורשאי להיכנס לעיר ולהלך את כולה.

[ביה"ל שם]

קן: יש לְקָא סְבָתָא⁽⁴⁾.

4) מדברי המשנ"ב (ס"ק ג) נראה שפסק כדעת המג"א, שסובר שגם לדעת השו"ע מועיל להניח עירוב אף חוץ לתחום ביתו. והחזו"א (או"ח סי' פ ד"ה מ"ב סי' תח) השיג על דברי המג"א, ומסקנתו שלדעת הרמב"ם והשו"ע אם בבין השמשות היה רחוק מעירובו יותר מאלפיים אמה אינו עירוב. וביאר, שלדעה זו צריך המערב ללכת לקצה עירו כדי שיהיה בתוך אלפיים אמה לעירובו.

2) ובטעם הדבר כתב הב"ח (סי' שצה), שאף שמצוה לחזור אחר עירוב חצרות ושיתוף מבואות כדי שלא יגיעו לידי איסור טלטול בחצר ובמבוי, מ"מ אין מצוה לחזור אחר עירוב תחומין, ואדרבה, יתכן שעל ידי עירוב תחומין יגיע לידי איסור הליכה חוץ לתחום, אלא שמ"מ כדי לקיים מצוה מותר לערב.

[ביה"ל ד"ה רחוק]

דְּאָף שְׁמִיטָתוֹ הוּא יִתֵּר מֵאַלְפִּים⁽³⁾.

3) הקדמה

בגמרא (עירובין לה, א) מבואר, שאם הניח עירוב והתגלגל העירוב אל מחוץ לתחום, אין זה עירוב. ופירש רש"י (ד"ה מתגלגל), משום שכעת יש מעירובו עד ביתו שלן שם יותר מאלפיים אמה.

ודנו הראשונים מה יעשה מי שדר בעיר גדולה ומביתו עד קצה העיר יש יותר מאלפיים אמה, שהרי אם יניח את עירובו מחוץ לעיר, יהיה העירוב רחוק מביתו יותר מאלפיים, וג' שיטות נאמרו בזה:

א. בתשובות הרשב"א החדשות מכת"י (סי' לא) כתב, שאם הניח את העירוב רחוק מביתו יותר מאלפיים אמה, אינו מועיל אף שאינו רחוק אלפיים מהעיר, ומ"מ מאחר שרצה לקבוע שביתתו שם, הרי זה נעשה 'חמר גמל' ובטלה שביתתו גם מביתו, ולכן לא יזוז ממקומו. וכן למד הא"ר (ס"ק ה) מדברי הראב"ן (הל' עירובין דף ע, ע) שכתב שהגותן עירובו במקום הרחוק מביתו יותר מאלפיים אמה, איבד את שביתת ביתו ואסור לו לצאת מביתו, וגם שביתת עירובו לא קנה, ומוכח מדבריו שהעירוב צריך להיות בתוך אלפיים אמה לביתו, ולכן אם ביתו רחוק מקצה העיר יותר מאלפיים אמה אין לו תקנה בעירוב.

והביה"ל דחה את הראיה מדברי הראב"ן, שיתכן שדיבר במי שביתו סמוך לחומה, שבוז אם הניח את עירובו רחוק אלפיים אמה מביתו, נמצא שהעירוב רחוק גם מעירו, ולכן אין לו עירוב, אבל מי שביתו באמצע העיר והניח עירוב סמוך לעיר רחוק מביתו יתכן שיועיל, כיון שהעירוב על כל פנים סמוך לעיר.

ב. דעת הטור (כאן), שאם לן בעירו יכול להלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה לצד עירובו, אף שעירובו רחוק מביתו יותר מאלפיים אמה [אבל אסור להלך חוץ לעירו לצד השני, כדן כל הקונה שביתה מחוץ לעיר].

המשך מעמוד קודם

אפילו בפת. וכתב לישב, שכונת הטור שלהלכה שתחומין מדרבנן אין מועיל עירוב אלא מתקנת חכמים גרידא, אבל לדעת האומר תחומין מדאורייתא, צריך לומר שיש מקור בתורה שמועיל עירוב בפת, או שהוא מהלכה למשה מסיני, וכן כתב התוספת שבת (ס"ק א).

ובדעת הטור כתב הא"ר (ס"ק א), שתקנת עירובי תחומין היא דוקא לדעת האומר תחומין מדרבנן, אבל לדעת האומר תחומין מן התורה לא הותר לערב ולהלך על ידי זה יותר מאלפיים אמה. והקשה הא"ר על דבריו מדברי הגמרא (עירובין לה, א), שמשמע שלדעת ר"מ תחומין מן התורה ומ"מ מועיל עירוב

הַלְבוֹת עֲרוּבֵי תַחֲוִמַיִן סִימָן תַּח

[illegible]

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

[*] וי"א דאָפּלו קלטה. אע"פ שאין לו רחב כ"כ נגד המקום כר. ועין בג"ב מ"ת סימן נ מ"ש להוכיח מדברי רמ"א אלו, ושם

בְּאֹר הַלֵּכָה

שבעיר גדולה לא יוכל להניח ערוב קלל מפני שאֵלֵם: של ביתו הם פִּלִּים
 בתוך העיר, וכמו שפמחה'י לעיל על העלת־שבת, ואם נצריכנָ שְׂהֵא בִּבְרִיךְ
 שִׁמּוֹשׁוֹת סמוך לחומת העיר הוא גִּסְכָּן דָּבָר תִּשְׁמַח, ויגדל וְהָהָה לֵאמֹר
 הַפּוֹסְקִים לְדוֹרֵשֵׁי, וכן ראיתי בספר בגי'יִשֶׁע שֶׁפֶתַח עַל הַזֶּה וְהַזֶּה לֵאמֹר
 הַהֲרָאוֹת הָאֵלֶּה רַק בְּדִעָה הַרְאָשׁוֹנָה, בְּדִעָה הַשְּׁנֵייה בְּלִבִּי עָלְמָא יֵשׁ לְהִקְלָא
 לְהַנִּיחַ הָעֵרֹב בְּסוֹף הָאֵלִים מִהֵעִיר, וְגַם הַעֲלֵת־שֶׁבֶת יִזְדֶּה לָהֶן, וְעַל־כֵּן
 נִדְעָה לְהַלְכָּה, אָף הַהֲאֵלֶּה נָהָר כִּבְדָּה בְּכָסֵף לְהַחֲמִירָה⁽¹²⁾ בְּדִעָה הַמִּבְרַח שֶׁשֶׁם הָיָה
 רִנָּה רַב הָרִאשׁוֹנִים וְהַסֵּכִים בְּכָסֵף בֵּית־מֵאִיר, מִלֵּק מִקֹּס לְעִנְיָן וְשֶׁלֹּא
 לְחִוִּית בִּבְרִי־שִׁמּוֹשׁוֹת בְּרָזָא בְּסוֹף הָעִיר, נִרְאֶה לְעִיֵּית דָּמָא דְּאֵין לְהַחֲמִיר,
 וְכֵן בְּרָדְאִי יֵשׁ לְסָמֶךְ עַל דִּעָה הַרְבִּי"א שֶׁמָּלֵךְ פִּה־שִׁיִּשְׁאוֹמִירִים, דְּאִפְשָׁר דָּגִם
 הַמִּבְרָם מִזֶּה בָּהֶן, וְכִפִּי שִׁנְרָאָה מִפְּשִׁיטִית דְּבִרִי מִהֲגֵן־אֲבָרְכֶם שֶׁכִּבְדָּה
 בְּדִעָה, וְכִמוֹ שֶׁכִּתְבֵּנוּ: * בְּרָחֹב אֲרֻבָּע אֲמוּתָיו. עֵין מִשְׁנֵה בִּירוּם הָאֵל
 שֶׁכִּתְבֵּנוּ, דְּאִחֵר מִלּוֹי הַקְּרָנוֹת יִהְיֶה לוֹ מִדֵּת תַּחֲמוּם טָבֵלָא מִבְּרַעַל עַל אֲרֻבָּעָה
 אֲלִפִּים וְאַרְבַּע אֲמוֹת עַל אֲרֻבָּעָה אֲלִפִּים וְאַרְבַּע אֲמוֹת, וְכֵן מִה שֶׁכִּתְבֵּנוּ דֵּךְ
 שֶׁעַר רֹחַב תַּחֲמוּם שִׁהוּא אֲרֻבָּעָה אֲלִפִּים סָפֵר לִילָךְ כָּל הַשָּׁשׁ הָיָה וְאָף
 מִדְּרוֹם לְעָצוֹן לְכָלִי עָלְמָא, קַל הוּא כִּבְרָא כָּל אֲחֻזָּיוֹתֶי, וְהִכָּה יֵשׁ פּוֹסְקִים
 מִדְּרֹם־צָרֵף סִימָן שֶׁנֶּשֶׁת דְּמִלְאָתָהּ הַקְּרָנוֹת כְּטָבֵלָא מִבְּרַעַל הָרִבֵּה וְהָהָה הַשְּׁעָר
 מִתַּר לְהֵלֶךְ לְאַרְבָּה לְחֻלְחָה, וְאָף כִּבְרָבֹב יִנְתֵּן לְכֹאדָה אֵינִי מִשְׁמַעַן
 וְהֵאֱלִיָּה רִבָּה מִצָּד חֹזֵק לְדִכְרִי מִדְּבִיר הַרְבִּי⁽¹³⁾, עֵין שֶׁם, אֲבָל כָּל הַפּוֹסְקִים
 פָּשׁוּט מִמּוֹ שֶׁכִּתְבֵּנוּ, וְכֵן פָּרְשׁוּ שְׂעִירֵי אֲחֻזָּיוֹתֶי גַם דִּעָה רַבִּי וַיִּנְתֵּן, וְכֵן מִכֵּחַ
 הַמִּבְרָם־רִישׁ פָּקַח כֵּן בְּדִל הַשְּׁטָלָא מִבְּרַעַל הָאֵל שֶׁעַר תַּחֲמוּם וַיִּסְתֵּר לֵאמֹר דֵּךְ
 כִּמוֹ עֵרֵי אֲפֵס אָף שֶׁכִּדְלֵה לְרֹבֹה, וְגַם יֵשׁ מִדֵּת לֵה מִהֲמָרָא, לְדִמְלֹאן דְּאֵין
 תַּחֲסֵם אֲדוֹרְתָא דְּלִפְטֵי מִמְּגוֹרְשֵׁי הַלְיוֹם, הֵלֵא פָּשׁוּט דָּכֵל הַשָּׁשׁ שֶׁיֵּךְ
 לְעִירֵי וְלֹא דָךְ מִצָּמֶסֶם שֶׁל אֲרֻבָּע אֲמוֹת, וְדִעָה הַרְבִּי"א בְּאֵת צָרֵף עֵין
 לְשִׁיב סִכְרוֹתוֹ הָיָה הוּא דִּעָה וְחִידָה: * כְּדִלְעִיל סִימָן שֶׁנֶּשֶׁת סִיפֵה ב.
 לְשִׁיב־סוֹפֵר, וְחִידָה לִמֵּר שֶׁעַת סִיפֵי: * וּמָלֵךְ מִקּוֹם אֵל בְּעִתָּה הַמִּדָּה
 וְכו', עֵין מִשְׁנֵה בִּירוּם שֶׁכִּתְבֵּנוּ וְנִחְשֶׁבֶת כֵּל הָעִיר כִּאֲרֻבָּע אֲמוֹת אֲמוֹת אֲמוֹת

הַעֲרֹב בְּרִשְׁוֹת־הַיָּחִיד. רֹצֵחַ לֹמֵר, אֵלָּא (יג) הֵיחַת עֲרֹבֹו בִּשְׂדֵּה; (יד) בְּרִחַב אֲרֻבַּע אַמּוֹתָיו. וְהֵיחַת, עֵצִים רַחֲב תַּחֲמוֹו שְׁתּוּפִים בָּקָל צֹד אֲלֵפִים אַמָּה נִגְדַּ מְקוֹם שְׂבִיתָת הָאָדָם שְׁהוּא אֲרֻבַּע אַמּוֹתָיו. אֲכָן כָּכָר מְבָאָר לַעֲלִיל בְּסִימָן שִׁצַּט סְעִיף י', שֶׁמִּמְלֵאִין הִקְרָנֹות כָּל הָקָר בְּטָבְלָא מִרְפַּעַת שֶׁל שְׁנֵי אֲלֵפִים, וְזֶהוּ מַה שְּׂבִיתָת הַיָּחִיד; עַם נְוִיחִיתָיו; נִמְצָא שְׁמֵדַת תַּחֲמוֹו אַחֵר מִלּוֹי הִקְרָנֹות מִכָּל צֶד נַעֲשֶׂה כְּטָבְלָא מִרְפַּעַת שֶׁל אֲרֻבַּעַת אֲלֵפִים אַמָּה עִם אֲרֻבַּע אַמּוֹת עַל אֲרֻבַּעַת אֲלֵפִים אַמָּה וְאַרְבַּע אַמּוֹת, וּבְכָל שִׁטָּח זֶה מִתָּר לוֹ לַהֲלָךְ. אֲכָן אִם הֵיחַת מְקוֹם שְׂבִיתָתוֹ גְּדוֹלָה, כְּגוֹן בְּעִיר שְׁמֻחֲזָקָת אֵלֶּף אַמָּה בְּרֻחְבָּהּ וּבְאֻרְכָּהּ, יִהְיֶה מִדַּת תַּחֲמוֹו טָבְלָא שֶׁל חֲמִשָּׁה אֲלֵפִים עַל חֲמִשָּׁה אַמּוֹת אֲלֵפִים, וְכֵן כָּל כֵּהָא יִנָּא; (יח) וּמִכָּל מְקוֹם אִם בְּלִמְתָּה הַמִּדָּה יָכוֹי. רֹצֵחַ לֹמֵר, דָּאָף שֶׁשְּׂבִיתָנֹו דָּאִין לוֹ רַק רַחֲב אֲרֻבַּע אַמּוֹת נִגְדַּ מְקוֹם שְׂבִיתָתוֹ, מִכָּל מְקוֹם אִם פָּנַע עִיר בַּתַּחֲמוֹו וּכְלָתָהּ מִדָּתוֹ כְּטָבְלָא, וְנִשְׁחֵת כָּל רֻחְבָּהּ בְּאֻרְכָּהּ אַמּוֹת אֲפִלּוֹ אִם הִיא מִחֲזָקָת יוֹתֵר מֵאַרְבַּעַת אֲלֵפִים אַמָּה; (יט) סוֹף הָעִיר. אֲבָל אִם כָּלָה מִדָּתוֹ בַּאֲמַצְעָה הָעִיר, אָף לִדְעַת הַיִּשְׁאוּמֵרִים הַגָּדוֹל שֶׁבָּאִים לָן בְּעִיר מִתָּר

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

(י) ואם היה בבית השמשות לבד בביתו ואחר כך הלך למקום קנתי ערובו, יש לעצן בדבר אם מטר לו לחזור למקור לביתו אף לדעה זו, דאף דבעלמא קמא לן דהכל תלי בזמן בית השמשות, והו רק לעצן קנתי ערוב, אבל הכא דקנתי ערוב היה חזי לעירי אלא דאנן מקללין לה לחזור לביתו משום דלן בביתו, מסתמא דלא מני בזמן בית השמשות לבד. והעצ איהו לדברי משה ששקל מניי אדם בכלל עו אות ג לחזור לביתו למקור מקום ערובו אם לביתו פלילה היה בביתו, אף שבעני השמשות נתעבב במקום ערובו, הרי דאנלין אחר הליה להקל, אף דבעלמא עקר קנתי הערוב תלי בבית השמשות לבד, והוא הניו בענינו לעצן להקמיה, וכן גפון להלכה. אחר כך מצאנו שהביארי שסמפסס ענין בדין דעין' ותביא דעין' וכן פלגמא פ' חולצה (א), ולדעת התוספות, הריא שסתחלה הליה עומד במקום שביטלו, שוב לא מנחי הליה פה לחשב פלה כפרעב אמות אלא דעין' שילין פה חולצה פלה, ענין שם. וצ"פ פה נראה דלמשה יש להקמיה ענין ביה, דכלאו הכי דינו של ה"ש-אומרים ופניא מאד, דרב הפוסקים חולקין על זה, כמו שכתב האלהי רבה, וכן כתב הבית-אמרי, וגם כתב דבהנחת ממוני שלפנינו לא נמצא מה שכתבו משום, תהי דאין לנו למחות ביד המקללין אחרי שכתב הרמ"א דיש להקל והעמיקו פה אחרונים את דבריו, מכל מקום בדבר שיש להפסיד בדעת הש"אומרים גופא בודאי אין להקל: (יב) ותכלית דבה כתב דיש להחמיר בדעה ראשונה דהיא דטעל רב הפוסקים, עצן במה שכתבו מקום: (יג) דאם הניח ערוב בעיר נשפיה תוך תחומו מקום שכתב בה, אף שישנה מתקנת בערוב שהיה יכולי לדטל רב, וכן לעצן רב כמנהג ברוטותיהם, כמו שכתב ה"ש-אדם בכלל עו צ"פ א, ומו"רדין האלפים נגד רב רחב העיר, וכן כתב בבית-אמרי סימן תה, אלא כמנהג צ"עק רב עמוד ב דבור המתחיל 'דמא' לא משמע הכי, ואיתי וידע מה ישיב על הראיות כמניי אדם שם:

פֶּאָר הַיֵּטֵב

(ב) מְהֵלֵךְ. הואיל ולן בָּהּ, אָכַל הִגִּיעַ לְעִיר אַחֲרָת וּכְלָתָה מִדָּתוֹ בְּאַמְצָע הָעִיר אֲסוּר לְהֵלֵךְ יוֹתֵר וּמִטְּלִטֵל בְּכֵלָה ע"י זְרִיקָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הסמך בתוך אלפים למקום ערובו: (יא) מהלך בכל העיר.
 דסבירא להו, דאף שהניח ערובו נחוק אלפים מביתו שבעיר,
 הואיל וכן בתוך העיר נחשבת כל העיר¹⁰ כארבע אמות¹¹ לענן
 שהיה מתר להלך בכלה, וכל־שכן לחזר לביתו, אבל לענן מדת
 תחום, גם לרעה, וזו חשיבון העיר במדת אלפים פינן שכלתה
 מדתו בחצי העיר, ולכן אסור להלך חוצה לה (כפרס). וכל זה
 (כ) בעיר שלן בה, אבל אם לן במקום שביטתו וכלה מדת
 אלפים שלו באמצע העיר, או שלן בעיר זו והגיע מדתו בחצי
 עיר אחרת, אין לו להלך אלא עד מקום שכלה מדתו לכלי
 עלמא. ועל־ידי זריקה מתר לשלטל בכל העיר אם היה רשות־
 התייר, וכמבאר לעיל סימן תג, עין שם [אתרוניס]: (יב) ויש
 להקל. וכן כתבו (יג) הב"ח ושאר אחרונים¹²: (יג) להחמיר.
 רוצה לומר, דנימא דהני ככלה מדתו באמצע העיר, משום דצדן
 יש עבור לפני העיר, דלא אמרין עבור של העיר בעיר אלא
 להקל¹³ על מדת התחומין ולא להחמיר, ונראה דהנה על־כל־פנים
 לא חשיבון העבור עם העיר כארבע אמות, אמנם אם כלתה
 מדתו בסוף העבור, פשוט דנחשב הכל כארבע אמות ומתחיל
 מדתו מסוף העבור וחוצה: (יד) לצפון ולדרום. והוא הדין
 לכל רוח, ומשום מסקנת דבריו שבסוף הג"ה הופיר צפון ודרום:
 (טו) נגד רחב המקום. רוצה לומר, אם היה בבית או בעיר,
 אף שהיה יתאר גדולה, נותנין לו אלפים לרוח ורח נגד רחב
 המקום היותר, ואחריו מוסיפין לו גם־כן אלפים למלת
 שהיה בטבלא מרבעת דומיה שכתב הקמ"א ¹⁴ע"ע ויזיתיהן
 כדלעיל¹⁵ וכי, גם על זה קאין, אבל לא יותר: (טז) שאין